

► *Tineola biselliella*

Koi sööb ihnsa varanduse

► Villaste sokkide, kinnaste, kampsunite või lõngakerade vahelt võib leida koide tegutsemisjälgi. Kootud esemetesse on tekkinud augud, lõngakerad on katkendlikuks muutunud... Inimesega koos armastavad elada riide- ja nahakoi. Koid satuvad elamistesse peamiselt vana mööbli ja riietusesemetega.

► Riidekoi (*Tineola biselliella*) on kollakas-pruunide tiibadega liblikas. Nahakoi (*Tineola pellionella*) on tumedam pruun kui riidekoi ja mustjate täppidega eestiibadel. Koiliblikad armastavad tegutseda hämaras ja öösi. Röövikud võivad närida ka kilet, seega ei paku kilekott villaste esemete ümber nende eest kaitset.

► **Tõrje:** taas on lihtsaim viis koide eemale hoidmiseks ja nendest lahtisaamiseks puhtust hoida. Kappides olevaid riideid tuleb paar korda aastas tuulutada, nii saab lahti munadest ja röövikutest. Koidest aitab vabaneda ka külmutamine ja keemilised tõrjevahendid. Riiete vahele ja kappi võib veel panna kuivatatud taimi (lavendel, eukalüpt, kirbumünt, soolikarohi, sookail).

Toonesepa tiksumine ei tööta head

► Toonesepad (*Anobium punctatum*) on kuiva puitu armastavad 2,5–5 mm pikkused mustad või pruunid rulja kehaga mardikad. Toonesepa tegevuse tunneb ära valkja tolmutaolise puru järgi, mis käikudest välja pudenedes põrandale või seinapalkidele ladestub. Käike uuristavad vastsed ehk tõugud. Puidust välja närvivad end nukust väljunud mardikad, kellest jääb puidu pinnale järele väljumisauk.

► Majade seintes on meil kõige tavalisem suur-toonesep. Nende tekitatud kahju on suur, nad on võimeli-

sed puitmaja lausa hävitama. Neile meeldib elupaigana sein köetava ja kütmata majaosa piiril, ka aknalengid ja uksepiidad, lisaks eraldi seisvad hooned, nagu saun ja loomalaut.

► **Tõrje:** nende eemale hoidmiseks peab toonesepade elupaikadena armastatud ehitise osasid tugevasti antiseptikuga töötlemata. Ka kruntpalk, kuhu pritsib vihmavett, peaks olema antiseptikuga töödeldud ning räästa alla tuleb paigutada vihmaveerenn. Kui aga putukad on juba ehitises sees, tuleks kõik nakatunud puitosad välja vahetada.

► *Anobium punctatum*

Mööblil on oma toonesep

► Ka mööbli-toonesepale meeldib ennekõike niiske ruum. Mardikatega nakatunud mööblitüki paigutamise niiskest ruumist kuivemasse ruumi ei hukuta veel vastseid. Seega tuleks vana mööbel enne uude majja või korterisse toomist kindlasti üle vaadata ja kahjustatud osad vahetada. Abiks võib olla ka antiseptikuga töötlemine. Kahjustatud mööbli maja toodud toonesepad hakkavad kohe järgmi-

sel aastal omale uusi elupaiku otsima ja võivad tungida ka teistesse täispuidust mööbliesemetesse. Mööbli-toonesepadele ei meeldi väga värske puit: et mööbliese neile sobivaks muutuks, peab see seisma mitukümmend aastat, nii et toonesepad ründavad vanemat mööblit. Samamoodi võivad nad kahjustada pikeemat aega ladustatuna seisvat kuiva puitmaterjali pöönungul.

Allikas: M. Martin "Kutsumata külalised"

Äp KOMMENTAAR

Putukad on oma eksistentsi jooksul maakeral asustanud kõikvõimalikud elupaigad. Inimese arengutaseme tõusu ja elupaiga (ruumide) struktuuri muutumisega on tekkinud olukord, kus inimese ehitatud eluase osutub tingimuste poolest sobilikuks ka mõnele putukaliigile.

On ka putukaliike, kes elavad meil looduslikult, kuid võimalusel tulevad elamu kallale. Sellistest liikidest on üks tuntuim majasikk, kes Eesti alal asustab peamiselt saari, kus kliima pehmem. Tema vastsed elavad kuivas puidus ja mis saab veel parem olla kui palkmaja.

Saartel on näha vanu ehitisi, kus võib sõrmega seinapalgist läbi torgata, nii ärasõõdud on need palgid majasiku vastsete poolt. Ma arvan, et Kuresaare linnas on see probleemiks ka praegusel ajal. Õnneks ei ole see liik võimeline elama sisemaal.

Mati Martin, zooloog, Tartu ülikooli õppejõud

Kõige rohkem peavalu valmistavad inimestele prussakad, vaaraosipelgad, kirbud ja mustad sipelgad. Viimasel ajal on palju probleeme ka lutikatega, neid tuuakse elamisse isegi uue mööbli.

Putukatõrje keskmine hind kahetoalises korteris on 400 krooni.

Anna Jako, putukatõrjefirma OÜ Astrades esindaja

KUI ON HIRED, ROTID – KLAARI SOTID!

ROTIMÜRK "342"

ON KASUTAMISVALMIS MÜRKSÖÖT, MIS TAPAB HIRED JA ROTID JUBA ESIMESEL SÖÖGIKORRAL.

Saadaval kõigis hästivarustatud tööstuskaupade kauplustes ja apteekides üle kogu Eesti.

Maaletooja: Berner Eesti OÜ